

Znakovi zlostavljanja dece

Pomoć roditeljima da nauče na šta treba da obrate pažnju

Kompletan vodič znakova zlostavljanja dece

Seksualno zlostavljanje je nepristojno ponašanje dominantne, starije osobe koja prisiljava dete na seksualnu aktivnost. Danas, više od tri miliona američke dece žrtve su seksualnog zlostavljanja, a oko 300.000 dece zlostavlja se svake godine.

Zlostavljanje se može manifestovati u mnogim formama. Opseg ponašanja koje počinilac može da pokaže je veliki, i obuhvata senzualno ljubljenje, neprikladno dodirivanje ili milovanje genitalija, grudi ili zadnjice deteta, masturbaciju deteta, oralno-genitalni kontakt, genitalno-genitalni kontakt, penetraciju prstima i prostituisanje deteta. Seksualno zlostavljanje čini 9.2% svih oblika dečijeg zlostavljanja, nakon zanemarivanja, fizičkog zlostavljanja, i drugih nedefinisanih oblika zlostavljanja.

Žrtve

Deca i adolescenti svih rasa, kultura, i socio-ekonomskih statusa su podjednako u riziku od seksualne viktimizacije, međutim devojčice su češće seksualno zlostavljane od dečaka. Procenjuje se da će barem dve od svakih deset devojčica, i jedan od svakih deset dečaka, biti seksualno zlostavljeni do svog 14. rođendana. Razmere se povećavaju kako se adolescenti bliže zreloom dobu - približno jedna od svake četiri devojčice, i jedan od svakih šest dečaka, postanu žrtve seksualnog zlostavljanja pre svog 18. rođendana. Ove brojke, međutim, ne moraju biti najtačnije usled činjenice da muškarci često ne prijavljuju seksualno zlostavljanje.

Počinioci

Više od 90% mladih žrtava seksualnog zlostavljanja poznaju svog zlostavljača, a 30% zlostavljača čine članovi porodice. U većini slučajeva, počinitelj je muškarac, bez obzira na to da li je žrtva dečak ili devojčica. Žene su zlostavljani u 14% prijavljenih slučajeva zlostavljanja dečaka, i 6% slučajeva zlostavljanja devojčica.

Važno je napomenuti da odrasla osoba nije počinitelj u svakom od slučajeva zlostavljanja dece. U skoro četvrtini prijavljenih slučajeva seksualnog zlostavljanja, počinitelj je mlađi od 18 godina. Da bi se seksualni čin između dvoje maloletnika smatrao zlostavljanjem deteta, razlika između njih mora biti barem pet godina. Na primer, seksualni kontakt između 12-ogodišnjaka i 7-ogodišnjaka smatrao bi se zlostavljanjem deteta.

Opšte karakteristike zlostavljača dece uključuju i istoriju fizičkog zlostavljanja, učestalu zloupotrebu alkohola i droge, emocionalnu nestabilnost i, u nekim slučajevima, mentalne bolesti.

Znakovi upozorenja koji ukazuju na zlostavljanje deteta

Deci je teško da kompartmentalizuju stres, i imaju tendenciju da ga iskažu na druge načine koji mogu da označe mogućnost seksualnog zlostavljanja. Postoje dva različita tipa znakova upozorenja koje deca pokazuju, a na koje treba obratiti pažnju, kao i sumnjivo ponašanje zlostavljača.

1. Počecemo sa **fizičkim znakovima na detetu**, jer oni mogu biti najočigledniji:
  - o Trudnoća ili seksualno prenosiva bolest, naročito kod dece mlađe od 14. godina
  - o Krv ili drugi tragovi na donjem vešu deteta
  - o Teškoće pri hodaњу ili sedenju
  - o Neobični mirisi
  - o Modrice ili kontinuirane povrede
  - o Iznenađne promene u apetitu (ovo može dovesti do poremećaja ishrane)

2. Dalje, odrasli treba da obrate pažnju na **emocionalne, i znakove u ponašanju deteta:**
- Izlivi besa naizgled bez razloga
  - Ekstremne promene raspoloženja
  - Izjave da je on/ona seksualno zlostavljan/a
  - Neuobičajeno slab učinak u sportu ili školi
  - Iznenadno odbijanje da se presvuče za fizičko, ili učestvuje u fizičkim aktivnostima
  - Dete doživljava košmare, ili pokazuje ponašanje regresivno za svoj uzrast, poput sisanja palca ili noćnog mokrenja
  - Seksualno zlostavljanje druge dece, neuobičajeno seksualno i zavodljivo ponašanje prema vršnjacima
  - Preterana masturbacija
  - Povlačenje i izolovanje od vršnjaka
  - Dete govori da on/ona i odrasla osoba imaju tajnu
  - Dete pokazuje nelogičan strah od međuljudskih odnosa, i ostajanja nasamo sa određenim grupama ljudi, naročito sa muškarcima ili dečacima
  - Demonstrira bizarno, sofisticirano ili neuobičajeno seksualno znanje, ili ponašanje neprikladno za svoj uzrast
3. Nije dete jedino koje može prikazati znakove zlostavljanja. Roditelji, staratelji i drugi odrasli u životu deteta mogu se takođe ponašati sumnjivo, i na taj način ukazati na mogućnost seksualnog zlostavljanja. Slede **znakovi koje prikazuju počinioci:**
- On ili ona je preterano zaštitnički nastrojen prema detetu, ili značajno ograničava kontakt koji dete ima sa drugom decom i odraslima
  - On ili ona okleva da potraži medicinsku pomoć za povrede deteta, ili terapiju za problematično ponašanje. Ovo može da uključi i ekstremnu reakciju na dete koje pohađa bilo kakav oblik seksualnog obrazovanja u školi.
  - Nedostatak emocionalne povezanosti sa detetom, u kombinaciji sa prekomernom fizičkom naklonošću
  - On ili ona pravi seksualne opaske o detetu (čak i u šali)
  - On ili ona želi da spava u istom krevetu kao i dete
  - Kada je u prisustvu deteta, on ili ona je tajnovit i izoluje se sa detetom od svih ostalih
  - On ili ona je ljubomoran na druge članove porodice, ili ih kontroliše

Dugoročni efekti i trajni uticaji

Ne pokazuju sve žrtve seksualnog zlostavljanja simptome zloupotrebe. Zapravo, oko 40% njih ne prikazuje znakove svoje viktimizacije. Međutim, kratkoročni i dugoročni fizički, emocionalni, bihevioristički, i socijalni efekti mogu imati trajan uticaj na život deteta.

Kratkoročni efekti uključuju anksioznost od razdvajanja, posttraumatski stresni poremećaj (PTSP), depresiju, krivicu, konstantan strah, nisko samopoštovanje, krizu identiteta i poremećaje ishrane. Na duže staze, žrtve ovog tipa zlostavljanja mogu doživeti sve navedene simptome, kao i bolesti zavisnosti, destruktivno ponašanje, seksualne disfunkcije u zreloom dobu, kriminalne aktivnosti, samoubistvo, i probleme sa učenjem kasnije u životu.

Sprečavanje zlostavljanja

Naravno, ne postoji način da se osigurate da će Vaše dete uvek biti bezbedno, ali obrazovanje je najvažniji ključ za sprečavanje zlostavljanja deteta.

Komunikacija između Vas i Vašeg deteta uvek treba da bude otvorena. Učite dete o njegovim ili njenim delovima tela, i objasnite da nikome nije dozvoljeno da ih dodiruje po intimnim delovima tela. Detetu ovaj razgovor mora da bude prijatan, ne sme da bude osramoćeno, i potrudite se da razume da mora da Vam kaže za bilo kakav seksualni pristup.

Uzdržite se od upotrebe rečnika zbog kog bi se Vaše dete stidelo svog tela, i umesto toga ga naučite da poštuje svoje telo. Velika je verovatnoća da će zlostavljač koji dođe u kontakt sa detetom koje je samosvesno, samouvereno i poštuje svoje telo, odustati od pokušaja zlostavljanja, i tražiti novu žrtvu.

Mnogi roditelji greše koristeći strah da bi manipulisali emocijama deteta, i njegovim reakcijama na seksualne pristupe. Ovo može da izmeni njihovu percepciju stvarnog sveta, i spreči ih u stvaranju normalnih, zdravih odnosa. Umesto da plašite svoje dete, trebalo bi da ga upozorite na stvarne opasnosti, dok ga u isto vreme uveravate da veći deo sveta čine dobri ljudi.

Za NVO Atina text prevela Marija Pantelić